ಶಿಕ್ಷಣವು ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಆಶಯ?

ಹೃದಯಕಾಂತ್ ದಿವಾನ್

ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದರೇನು?

'ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ'ವೆಂಬ ವಿಚಾರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಆ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಅದರ ಉದ್ದೇಶಗಳು ವಿವಾದಗ್ರಸ್ತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗು ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ತಯಾರುಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ವಾಹಕವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇದರ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಹಾಗು ಕಳಕಳಿಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ಇತರರಿಗೆ ಗೌರವ ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ಗಮನಹರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಹಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವನೆ ಹಾಗು ಕೈಯ್ಯಾರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಹೊಂದಿರುವ ಗುಣಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಎಳೆಯೂ ಹೆಣೆದು-ಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಅನುಭವ ಅಥವಾ ಸೃಜನಶೀಲತೆಗಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಹಾಗು ಉತ್ಪಾದಕವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು (National Curriculum Framework -NCF 2005) ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ (National Education Policy -NEP 2020)ಯೂ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದು, ವಿವೇಚನಾಪೂರ್ಣ ನೈತಿಕತೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಭಾವನೆ, ಸಮಾಜದ ಬಹುತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಇವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಡೆಗೂ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ. ಎನ್ಇಪಿ 2020 ಬಲವಾಗಿ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಒಪ್ಪಿತ ಬದ್ಧತೆಯೂ ಇದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಹಾಗು ಕೋವಿಡ್-19 ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನರು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಪಾಠಗಳು ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗು ಸಂರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದು ಏನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ನಾವು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸನ್ನಿವೇಶ

ನಾವು ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ, ಅದು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಹಾಗು ಶ್ರೇಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಏಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾಹೀರಾತುಗಳು ಕೂಡ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಉತ್ತಮರನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು, ಇತರರಿಗಿಂತ ಮುಂದಿರಲು ಹಾಗು ಹಿಂಜರಿಯದೇ ಇತರರನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಹೋಗುವವರಂತೆ ಮಾಡುವತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಬಹುಪಾಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಇತರರ ನೋವಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂವೇದನಾಶೀಲರಾಗುವಂತೆ ರೂಪಿಸುವ ಅಥವಾ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರದ ಸಾಧನವಾಗಿರುವಂತಹುದಲ್ಲ.

ಪಕ್ಷಪಾತ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸುವವರಾಗಿ ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪಲಾಯನಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಒಂದು ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಷ್ಟೇ ಇದರ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ.

> ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸೆಯನ್ನು ತಪ್ಪೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ, ವಿವೇಚನಾಪೂರ್ಣ ನೈತಿಕತೆ, ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಭಾವನೆ ಹಾಗು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಈ ಆಸೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆ, ಸಮತೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನ್ಯಾಯದೆಡೆಗಿನ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹಾನಿಕಾರಕವಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣವು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಅಸಮಾನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವಿಭಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಅದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಠಬೋಧನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದು 'ಅಸಮತೆಯುಳ್ಳದ್ದು ಮತ್ತು ಹೊರಗಿಡುವಂತಹುದೂ' (Iniquitous and exclusionary) ಆಗಿದ್ದಿತು. ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ-ಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಹಂತದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುರುತ್ತದೆ. ಮೀಸಲಾತಿ ನೀತಿಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ.

ಕೆಲವರು ವಾದ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿದೆ ಹಾಗು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದೆ.

ನಯೀ ತಾಲೀಮ್

ಈ ಹಿಂದಿನ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಷಯಗಳೆಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದು, ಹೃದಯವನ್ನು ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರೆಡೆಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹೊಂದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕೈಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಕೈಯ್ಯಾರೆ ಕೆಲಸ

ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಟೀಕೆಯನ್ನು ನಯೀ ತಾಲೀಮ್ ಆಂದೋಲನವು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ನಯೀತಾಲೀಮ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಾಕ್ಷರರನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದೆಯೇ ಹೊರತು ನಿಜವಾಗಲೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರನ್ನಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ದೂರಮಾಡಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ, ಸ್ವ–ಕೇಂದ್ರಿತ ಮತ್ತು ಇತರರನ್ನು ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುವವರನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದೆ ಹಾಗು ಶಿಕ್ಷಣವು ಕೈದುಡಿಮೆ ಮಾಡುವವರನ್ನು, ಅವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅದರ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲಾ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು ದಾಖಲೆಗಳು ನಯೀ ತಾಲೀಮ್‌ನ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಹಾಗು ಶಿಕ್ಷಣವು ತಲೆ, ಹೃದಯ ಹಾಗು ಕೈಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿವೆ. ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಹಾಗು ಉತ್ಪಾದಕವಾದ ಕೆಲಸವೇ ಕಲಿಕೆಯ ದಾರಿಯಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ವಾದವನ್ನು ಅವರು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಳಿಂದ ಮಾಡುವ ಕೆಲವು ಕೆಲಸಗಳಿರುವುದು ಅಗತ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಶಾಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕೇವಲ ಬೌದ್ಧಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯದಂತೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಈ ದಾಖಲೆಗಳು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದವು.

ಇವೆಲ್ಲದರ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ನಾವು ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಹಾಗು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಮನೆಪಾಠದ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯದ ಮೂಲಕವಾಗಲೀ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೇಲೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ಪೀಡಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರು ಹಾಗು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವರ್ಗದ ಪರವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಅನುಕೂಲವಂಚಿತರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದೇನಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಮೂರರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಚರ್ಚೆಗಳಾಗಿವೆ ಹಾಗು ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ಅಭಿಯಾನಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು (ಸಾಕಷ್ಟು ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ) ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಕೆಲವು ತೀವ್ರವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಹಾಗು ಬದ್ಧತೆಯಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದು, ಅವರು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೆರವು ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಹಲವು ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿದ್ದು, ವಿಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳ ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳು ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಅವುಗಳ ಒಂದು ಸಮಾನ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಎಂಬತ್ತರ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ, ತೊಂಬತ್ತರ ದಶಕ ಮತ್ತು ಈ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಎನ್‌ಜಿಓ) ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಮತ್ತು ತರುವಾಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಎನ್‌ಜಿಓಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಸೊಸೈಟಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧನಗಳು, ವಿಧಾನಗಳು ಹಾಗು ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲವಾರು ಕೆಲಸಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಈ ಎನ್‌ಜಿಓಗಳ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಹಾಗು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸಹ ಹುರುಪು ತುಂಬಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತಾದರೂ ಇದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿನ ಜನರು ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿರುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವು. ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಹುಭಾಗ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಹಾಗು ಸೂಕ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವುದೇ ತೆರನಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಆಗಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಕರಗಿ ಹೋಯಿತು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರ ಕೆಲಸಗಾರರು ತಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಯೋಚನೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಜಾಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರೆಯಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೂ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕುಂದಿಸುವ ಹಾಗು ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡದ ವಾತಾವರಣವು ಅವರಿಗೆ ಆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಲಿಲ್ಲ.

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪ್ರಭಾವ

ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವಿಕೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಾತ್ರವೆಂಬ ಮಾನವಾಂಶಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾಗಿರುವುದು ಭ್ರಮನಿರಸನವುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ನೀತಿ ನಿರೂಪಣಾ ಹಾಗು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುಧಾರಣಾ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರೂ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ ಹಾಗು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಎಂದು ಕೀಳಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಫಲಿತಾಂಶ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಉತ್ತರದಾಯಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಪಾಠಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಬೋಧಿಸುವ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಪಾಠ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಾಲೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಬರಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೋಧನೆಗಿಂತ ದಾಖಲೀಕರಣವೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರ ಕುರಿತಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಲೀ ಯೋಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಬೋಧನಾ ರೀತಿಯನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ–ಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವ ಬದಲಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹೊರೆಯಾದವು. ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವ ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು (Multiple-choice questions- MCQs) ಹಾಗು ಇನ್ನಿತರ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ನೀಡಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಮಿತಿ ಹೇರಿದಂತಾಗಿ ಉರುಹೊಡೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ–ದಂತಾಯಿತು. ಯಶ್‌ಪಾಲ್ ಸಮಿತಿ (1993), 2005ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಗು ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ 2020 ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೈಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ದೃಢವಾಗಿ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿದವು. ಶಿಕ್ಷಕರು ಕೇವಲ ಫಲಿತಾಂಶದೆಡೆಗೆ ಯೋಚಿಸುವಂತಹ, ಇದರಿಂದ ಮಗುವು ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿರುವಂಥ ಪರೀಕ್ಷೆಯೆಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು 'ಭೇದಿಸಲಷ್ಟೇ' ನೆರವಾಗುವ ಉರುಹಚ್ಚುವ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡುತ್ತದೆ.

ಕೋವಿಡ್‌ನ ಪರಿಣಾಮ

ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಲೇಖನದ ಮೂಲ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿದರೂ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಬಂಧವೊಂದು ಇದೆ: ಈಗ ಇರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ-ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಹಿಂದಿನ ಅನುಭವಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ. ಶಿಕ್ಷಕರ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಇತರ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಪಯಣವು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ತರಗತಿಗಳು, ಧ್ವನಿ ಅಥವಾ ಆಡಿಯೋ ವಿಷ್ಯುವಲ್ ಮೂಲಕ ಜೋಡಿಸಲಾದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ಸ್ವಯಂಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ ಹಾಗು ಈಗ ಹೊಸ ಸಂದರ್ಭವು ಶಿಕ್ಷಕರು ವಾಡಿಕೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಯಾವಾಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿಲ್ಲದ ಹೊಸ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಈ ಕೋವಿಡ್ 19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದುಃಖ ಹಾಗು ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದು, ಅನೇಕರ ಪಾಲಿಗೆ ಊಹಿಸಲಾಗದಂತಹ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಹಲವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನಾಧಾರ-ವನ್ನು ಹಾಗು ಮನೆಗಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದಿನದ ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೂ ಪರದಾಡುವಂತಾಗಿ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ತಾವು ಬಿಟ್ಟುಬಂದಿದ್ದ ದೂರದ ಊರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಂತಾಗಿದೆ. ಇವರ ಈ ದುರವಸ್ಥೆ ಹಾಗು ಇವರೆಡೆಗೆ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳುಳ್ಳವರ ಸ್ಪಂದನೆ, ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತಲ್ಲದೇ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯಷ್ಟೇ ಹಣಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ಗುಣವನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿತು.

ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ಆಶ್ರಯಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಬಡವರೆಡೆಗಿನ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದ ನೆರೆಹೊರೆಯವರೆಡೆಗೂ ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಯಿತು. ಅವರು ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದು, ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದವರಿಗೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದೋ ಬಗೆಯ ಸಹಾಯದ ಅಗತ್ಯವಿರುವವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೋ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರ, ಸಂಪನ್ಮೂಲವಿದ್ದವರ ದೃಷ್ಟಿ-ಕೋನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಊರ್ಜಿತವಾಗಿ ಸಲಹುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಾಜದ ಹಾಗು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾವೂ ಒಂದು ಭಾಗ ಎಂಬ ಬಗೆಗಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಲಜ್ಜಾಹೀನ ಭಾವಶೂನ್ಯತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತ-ವಾಯಿತು. ತಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಪೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಾಜ ಹಾಗು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗ ಎಂಬ ಅರಿವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮರೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಾವಶೂನ್ಯತೆ ನಿರೂಪಿತವಾಯಿತು.

ಅಂತರ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ

ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳುಗಳ ಈ ಅಲ್ಪಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪದೇಪದೇ ಕೇಳಿಸಿ-ದಂತಹ ಒಂದು ಪದವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರ ಕಾಯ್ದು-ಕೊಳ್ಳುವುದು (Social distancing) ಎಂಬುದು ಗಣ್ಯರ ಸುಖ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಜನರತ್ತ-ಅವರು ಮನೆಗೆಲಸದ ಹೆಂಗಸರಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಇತರ ಜನರಾಗಿರಬಹುದು – ಅವರ ಮೊದಲೇ ಇದ್ದಂತಹ ಅಸಡ್ಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋದುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡೆವು. ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹಾಗು ಸಮಷ್ಟಿ ಗುರುತಿನ ಭಾವನೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಜನರು ತಮ್ಮದೇ ರಕ್ಷಣೆಯ ದಾರಿಯ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅರಿವು ಮರೆಯಾಗಿತ್ತು. ತಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ನೀರ್ಗುಳ್ಳೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೇ ಹೊರತು ಆ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಒದಗಿಸಲು ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಕಾಳಜಿಯನ್ನೂ ವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಆತಂಕ-ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತ ಇತರರಿಗಿಂತ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಲ್ಲ.

ಈಗಾಗಲೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಕಲಿಕೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಎಂಬುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಇಳಿದಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಇತರ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ಅಥವಾ ಬೆರೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗು ಕಲಿಕೆಯ ಕೊರತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕಲಿಕೆಯ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿತ್ತು.

ಯಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು

ಈ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಒಂದೆಡೆ ಕೆಲವು ತಂದೆತಾಯಿಯರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಫೋನ್‌ಗಳು ಹಾಗು ಅನಿಯಮಿತ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನ ಒದಗಿಸಬಲ್ಲವ-ರಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದ ಇತರ ಪೋಷಕರೂ ಇದ್ದರು. ತಕ್ಷಣದ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಆದಾಯವಿಲ್ಲದ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ, ಒಂದು ಫೋನನ್ನು ಬಳಸುವ ಸಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಫೋನ್ ಒದಗಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು, ಇನ್ನು ಫೋನ್ ಹಾಗು ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಎರಡನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವುದು ಸವಾಲಿನ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು.

ಶಿಕ್ಷಕರು ಆನ್‌ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ತರಬೇತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕೂಡಲೇ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಾದವು. ಇದೊಂದು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವ-ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಹಾಗು ಬಲಪಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎನ್ನುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಾದವು ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಣೋದ್ಯಮವು ಪಾಠಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಹಾಗು ಕಲಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರ ಮೇಲೆ, ಅವರು ಇದಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೊರಿಸದೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ದೃಶ್ಯ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸತೊಡಗಿದವು.

ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ನಂತರದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯು, ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು, ಮಾನವ ಒಡನಾಟ ಕಡಿಮೆ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಕಡಿತ ಹಾಗು ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಕಲಿಕೆಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಮಯ ಹಾಗು ಪಠ್ಯವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿರುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ತಾವೇ ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿ-

ಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಮರ್ಥರು ಎಂದು ನಾವು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸಿ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸ-ಲಾಗುತ್ತಿದೆ; ಹಾಗೆಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಯಂ ಕಲಿಕೆ ಏನುಬಂತು!

ಅತಿಮುಖ್ಯ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಂದರ್ಭ

ಇಂಥ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮತ್ತೆ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸ-ಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದರೇನು? ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ? ಶಾಲೆಗಳು ಏಕೆ ಇರಬೇಕು? ಆನ್‌ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ಹಾಗು ಅವುಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಪ್ಪಿ-ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಏನು? ನಾನೇ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ನಿದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಇತರರು ನನಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಆನ್‌ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪಾಠ ಕಲಿತ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅದರಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತರಗತಿ-ಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಆಟದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಹುದು ಇತರ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುವುದೇ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಗಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತೆರೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಬಯಕೆ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನಾವು ಪರಿಗಣಿಸ-ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಶಾಲೆಗಾಗಿ ಅವರೇಕೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸ-ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬೆಂಬಲಿತ ಶಾಲೆಗಳು ಹಾಗು ಕಲಿಕೆಯೆಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಚಾಲಿತವಾಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದೆಡೆಗೆ ಸಾಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವು ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ಅಂಶವನ್ನು ಇದು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗು ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಓರಗೆಯವರೊಂದಿಗಿನ ಸಂಭಾಷಣೆ ಒಡನಾಟಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಿಂತ ಈ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕೆಳಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಮರುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಅಲ್ಲದೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗು ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅರ್ಥ-ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಲುಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೊಡ್ಡ ಕಂದಕವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸಬಯಸುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ಹಾಗು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ತಾನು ಗರಿಷ್ಠ ಲಾಭವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಾಗದಂತೆ, ಸಮಷ್ಟಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಾಗು ಊರ್ಜಿತ-ವಾಗುವಿಕೆಗೆ (Collective development and sustenance) ಭಾಗವಾಗುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಆನ್‌ಲೈನ್, ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳತ್ತ ಸಾಗಬೇಕೇ? ಅಥವಾ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಹೆಚ್ಚು ನಿಕಟತೆ ಹಾಗು ಸಂಪರ್ಕವಿರುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯತ್ತ ಸಾಗಬೇಕೇ? ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು (ಮುಖಗವುಸು, ಕೈ ತೊಳೆಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಅಂತರ ಈ ಎಲ್ಲ ಮುಂಜಾಗ್ರತೆಗ-ಳೊಂದಿಗೆ) ಇತರ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಗು ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಮತ್ತು ಕಾಗದಗ-ಳೊಂದಿಗೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿಸುವ ಒಬ್ಬ ವಯಸ್ಕ, ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗೋ-ಪಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ: ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ–2020 ಸಹಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತೆ ಪರಸ್ಪರ ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಲು ನಮ್ಮ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಮಾನವೀಯ ಹಾಗು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿವೇಚನಾಪೂರ್ಣ ನೈತಿಕತೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವದೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮೊಹಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದೇ? ಈ ಕಠಿಣ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರವೇ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಾಗಬೇಕಾದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೃದಯಕಾಂತ ದಿವಾನ್ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಭಾಷಾಂತರ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಏಕಲವ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ತಂಡದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದು, ಉದಯಪುರದ ವಿದ್ಯಾ ಭವನ ಸಂಘದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಲಹೆಗಾರರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ 40 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ನವೀನ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವ ಹಾಗು ರಾಜ್ಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು hardy@azimpremjifoundation.org ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: **ವಿನಯಾ ವಿಠ್ಠಲ್** । ಪರಿಶೀಲನೆ: **ಜೈಕುಮಾರ್ ಮರಿಯಪ್ಪ**

ನಮ್ಮ ಮುಂದಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಚಿಂತೆಯೆಂದರೆ: ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯಂತಹ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೇ? ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಸದಾ ದೂರವಿರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದ ಇಂತಹವುಗಳನ್ನೇ ಈಗ ಕಲಿಕೆಗಾಗಿ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಆಟವಾಡಲು ಬಳಸಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉದ್ಭವಿಸಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಕುಸಿತ ಉಂಟಾದ ಕಾರಣ ಪೋಷಕರ ಮುಖ್ಯ ಆದ್ಯತೆಯು ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಪ್ಪೊತ್ತಿನ ಊಟ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಯ ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಟಿ.ವಿ.ಯೂ ಇಲ್ಲ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಫೋನ್ ಒದಗಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೆರವಿನ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಅಂತರಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೇ?

– ಅನಿಲ್ ಎಸ್. ಅಂಗಡಿಕಿ, ಕೋವಿಡ್19ನ್ನು ಕಲಿಕೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು, ಪುಟ – 53